

EL DEUTE INTERNACIONAL

JOAQUIM MUNS

(Sessió del dia 18 de desembre de 1989)

Explicaré les causes que van dur a la crisi que va esclatar el 12 d'agost de 1982 quan Jesús Silva Herzog, secretari d'Hisenda de Mèxic, va comunicar que el seu país no podia afrontar el servei del seu deute internacional, cosa que va servir per a descobrir que uns quants països, especialment de l'Amèrica Llatina, estaven endeutats fins a extrems que ningú no havia sospitat.

Les causes d'aquest fort endeutament havien estat: l'abundància de liquiditat internacional ocasionada per les dues crisis del petroli, en no poder absorbir els països exportadors els enormes superàvits de llur balança de pagaments; el desig i la possibilitat, propiciats precisament per aquesta abundant liquiditat, dels països en vies de desenvolupament de mantenir taxes de creixement relativament elevades malgrat la situació internacional adversa creada per les dues crisis del petroli.

Aquestes taxes de creixement relativament elevades, és a dir, la manca d'ajustament de les economies d'aquests països, es va cobrir amb endeutament. A partir del 1978, aquest endeutament es va encarir d'una forma espectacular, tant per la pujada de les taxes d'interès com pel fet que una part cada vegada més gran fos endeutament a curt termini.

La forta recessió dels països industrials del 1980 al 1982 portà aquest endeutament a nivells insuportables i va fer esclatar la crisi. En aquest moment van aparèixer amb claredat dues altres circumstàncies negatives: d'una banda, la manca de coordinació i una anàlisi poc encertada de la situació per part de la gran banca internacional, és a dir, allò que ha estat descrit a vegades d'una manera gràfica com «la miopia bancària» dels anys setanta; i de l'altra, la mala utilització d'una gran part del deute, que molts cops va finançar el consum o va donar lloc a fuites de diner dels respectius països.

Hi ha tres fases en l'estratègia de la lluita contra la crisi de l'endeutament. La primera es desenvolupà des que esclatà la crisi fins a mitjan 1985, i va ésser caracteritzada per una clara direcció tècnica i executiva del Fons Monetari Interna-

cional (FMI). La segona etapa va anar des de mitjan 1985 fins al començament del 1989, i es va desenvolupar al voltant de l'anomenat *Pla Baker*, enunciat pel secretari del Tresor americà a la reunió de l'FMI i del Banc Mundial que va tenir lloc a Seül l'octubre de 1985.

Les característiques del Pla Baker foren tres: la primera i més important, l'adopció per part dels principals països deutors de polítiques macroeconòmiques i estructurals; la segona, una continuació del paper capdavanter de l'FMI i també del Banc Mundial, i la tercera, més grans nivells de préstecs dels bancs privats per a donar suport als programes d'ajustament econòmic.

La tercera etapa va començar el març de 1989 amb les propostes del secretari del Tresor dels Estats Units, Sr. Brady, que pretén superar les limitacions de les dues fases anteriors. La novetat d'aquestes propostes respecte a les estratègies anteriors consisteix en el fet que, per primer cop, hom proposa una reducció del deute i/o del seu servei per una disminució del seu valor nominal, aspecte que anteriorment sempre havia estat rebutjat de ple.

Certament hi ha aspectes positius en la lluita contra el problema del deute dels països en via de desenvolupament al llarg d'aquest decenni, tot i que cal no oblidar la importància del problema, que es tradueix en el fet que el deute total ha continuat incrementant-se després del 1982.